

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวแบบในการลดความวิตกกังวล ก่อนการศึกษารากปฏิบัติวิชาการศึกษาพยาบาลจิตเวช ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่าระดับความวิตกกังวลของกลุ่มที่ได้ชมตัวแบบ ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม ดังแสดงไว้ในรูปที่ 1-12 และตารางที่ 1-6

จากการที่ความวิตกกังวลของกลุ่มที่ชมตัวแบบ ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่า ตัวแบบสามารถช่วยในการลดความวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมลแลม และซิเจล (Melamed and Siegel, 1975 : 156) ซึ่งได้ทดลองใช้ตัวแบบช่วยลดความวิตกกังวลของเด็กที่กำลังจะเข้าผ่าตัด โดยให้เด็กชมภาพยนตร์ที่ตัวแบบเข้ารับการตรวจ เข้ารับการดมยาสลบและเข้าผ่าตัดและกลับบ้านอย่างปลอดภัย ผลปรากฏว่า ความวิตกกังวลของเด็กในช่วงก่อนการผ่าตัดลดลง นอกจากนี้ เมลแลม และคณะ (Melamed, et al., 1975, citing Wilson and O'Leary, 1980 : 198) ยังทดลองลดความวิตกกังวลของเด็กที่จะไปพบทันตแพทย์ โดยการให้ชมตัวแบบจากเทปบันทึกภาพ ผลปรากฏว่า ตัวแบบช่วยลดความวิตกกังวลของเด็กได้เช่นกัน

การที่ตัวแบบในรูป เทปบันทึกภาพ ช่วยลดความวิตกกังวลของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษารากปฏิบัติวิชาการศึกษาพยาบาลจิตเวชลงได้นี้ อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของตัวแบบในเทปบันทึกภาพ มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มทดลอง ทั้งในเรื่องอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการพยาบาล เป็นผู้ที่เคยผ่านการศึกษารากปฏิบัติวิชาการศึกษาพยาบาลจิตเวชมาแล้ว อีกทั้งสถานการณ์ในตัวแบบก็เป็นสถานการณ์ที่มีความหมายกับกลุ่มทดลอง เพราะเป็นสถานการณ์ที่จะต้องเผชิญในเวลาอันใกล้และก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่อตนเองในขณะนี้ จึงทำให้นักศึกษาผู้สังเกตตัวแบบเกิดความสนใจในตัวแบบ ซึ่งความสนใจในตัวแบบนี้เอง ทำให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้สังเกตสามารถลอกเลียนแบบได้ดีขึ้น (Bandura, 1977 : 24-25)

นอกจากลักษณะของตัวแบบและลักษณะของสภาพการณ์ดังกล่าวแล้ว กลุ่มทดลองยังได้ชมตัวแบบถึง 3 ตัวแบบ ทำให้มีโอกาสได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบมากขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีกว่าการเห็นตัวแบบเดียว (Bandura, 1969 : 180) นอกจากนี้จะได้ชมตัวแบบ 3 ตัวแบบแล้ว กลุ่มทดลองยังได้ชมตัวแบบซ้ำ ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้สังเกตจดจำลักษณะของตัวแบบได้ดีขึ้น เมื่อจำได้ดีขึ้น ก็มีผลทำให้ผู้สังเกตลอกเลียนแบบได้ดีขึ้น

สำหรับลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ผู้วิจัยให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบที่อธิบายถึงสถานะการณ์ความวิตกกังวล และแสดงให้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบตั้งแต่เริ่มแรกที่จะเข้าเผชิญกับความวิตกกังวล จนถึงพฤติกรรมสุดท้ายที่สามารถลดความวิตกกังวลลงได้ ซึ่งริมและมาสเตอร์ (Rim and Master, 1974 : 128-129) กล่าวว่า การให้ตัวแบบในลักษณะนี้จะช่วยลดความวิตกกังวลได้ดีกว่าการให้ตัวแบบเผชิญกับปัญหาเลยทันที และนอกจากนั้น ตัวแบบยังได้รับการเสริมแรงในพฤติกรรมที่แสดงออกได้เหมาะสม ซึ่งช่วยให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้ผู้สังเกตเกิดความคาดหวังว่าจะได้รับผลกรรมดังเช่นตัวแบบ (Bandura, 1977 : 65-66) ดังนั้นลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตัวแบบ และการที่ตัวแบบได้รับการเสริมแรงจึงน่าจะเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การให้ตัวแบบช่วยลดความวิตกกังวลในการทดลองครั้งนี้

นอกจากการให้ตัวแบบจะช่วยให้กลุ่มทดลอง มีความสนใจในตัวแบบ จดจำพฤติกรรมของตัวแบบ และได้เห็นผลกรรมที่พึงประสงค์ของตัวแบบแล้ว ก่อนที่ผู้วิจัยจะให้กลุ่มทดลองชมตัวแบบ ได้ชี้แจงให้ทราบว่า กลุ่มทดลองจะได้ชมสภาพการณ์เช่นใดของตัวแบบ และให้สังเกตว่าตัวแบบปฏิบัติอย่างไรต่อสถานะการณ์นั้น ซึ่งการชี้แจงให้ทราบก่อนนี้ บรอดดีและคณะ (Brody, et al , 1978, อ้างใน Kalish, 1981 : 327) พบว่าการทำเช่นนั้นจะช่วยให้การชมตัวแบบตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย อีกทั้งการให้ตัวแบบในครั้งนี้ ให้ในรูปแบบบันทึกภาพทำให้สามารถเน้นจุดสำคัญในสถานะการณ์ และในพฤติกรรมของตัวแบบได้ชัดเจน และสามารถควบคุมผลกรรมของตัวแบบได้ โดยการจัดระบบไว้ก่อน ซึ่งทำให้ผู้สังเกตได้ชมตัวแบบตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยมากขึ้น (Kalish, 1981 : 360)

ข้อที่น่าสังเกตในการวิจัยครั้งนี้คือ คะแนนเฉลี่ยของความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช (A-state) ของกลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้นเล็กน้อย คือเพิ่มจาก 43 คะแนน ในระยะก่อนการทดลองเป็น 44.6 คะแนนในระยะหลังการทดลอง แต่กลับลดลงในระยะติดตามผล ซึ่งวัดในวันแรกของการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช คือลดลงเป็น 42.6 คะแนน เหตุที่ทำให้ความวิตกกังวล (A-state) ของกลุ่มควบคุมลดลงในช่วงติดตามผล อาจเป็นได้ว่า เมื่อบุคคลรู้ว่าจะต้องเผชิญกับความวิตกกังวลในขณะนั้นแล้ว ก็จะพยายามปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสภาพพร้อมที่สุด ที่จะเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นอีกทั้งเป็นไปได้ว่า เมื่อรู้ว่าจะต้องเผชิญกับความวิตกกังวลแล้วแน่นอนในขณะนั้น ก็จะมีความรู้สึกอื่นเข้ามาทดแทนความวิตกกังวลในช่วงนั้น เช่นความตื่นเต้น เป็นต้น (Skinner, 1953 : 177)

สำหรับคะแนนความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล (A-trait) ในระยะก่อนการทดลอง และในระยะติดตามผลของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ในระยะหลังการทดลองปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อาจวิเคราะห์ได้ว่าในระยะหลังการทดลองพบว่าความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช (A-state) ของกลุ่มทดลองลดลงมาจนอยู่ในระดับต่ำกว่าก่อนการทดลองมากในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจมีผลให้ความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล (A-trait) ลดลงได้ ในขณะที่ความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช (A-state) ของกลุ่มควบคุมสูงขึ้นเล็กน้อย ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งทำให้มีผลกระทบคือความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล (A-trait) น้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ภาวะการณ์เช่นนี้เป็นภาวะการณ์ที่เป็นไปได้ เพราะถึงแม้ความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล (A-trait) จะค่อนข้างคงที่ แต่ก็มีความเกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช (A-state) คือ การที่บุคคล เปลี่ยนแปลงระดับความวิตกกังวลคือสถานะการณ์ใดสถานะการณ์หนึ่ง ไปในระดับที่ลดลงหรือเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ในช่วงระยะเวลาหนึ่งก็จะทำให้ความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล

(A-trait) ได้รับผลกระทบตามไปด้วย (Spielberger, 1966 : 8, Levitt, 1971 : 96) ในเรื่องนี้ สไปเบอร์เกอร์ (Spielberger 1970 : 12) ได้อธิบายว่า ความวิตกกังวลต่อสถานะการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (A-state) และความวิตกกังวลที่มีอยู่เป็นประจำในบุคคล (A-trait) มีความสัมพันธ์กัน .44-.67

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้ว แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลต่อการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช (A-state) ของกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทั้งในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผล จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวแบบช่วยในการลดความวิตกกังวลก่อนการเข้าศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวชได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย